

Nationalmuseets samlinger 2013

Samlingsrapport 2013 - Opsummering og konklusioner	4
1. Nationalmuseets samlinger - rapport 2013	5
1.1. Samlingernes omfang	5
1.2. Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger	6
1.4. Genstande På pladS, GPS-projektet	7
1.5. Samlingsmanual	7
2.1. Nationalmuseets indsamlingspolitik	7
2.2. Enhedernes indsamlingspraksis	7
2.3. Aktiviteter i 2013	7
3. Genstandsregistrering	8
3.1 Aktiviteter i 2013	8
4 Konservering	10
4.1 Status	10
4.2 Aktiviteter i 2013	10
4.3 Præventiv konservering	10
5. Magasinering	11
5.1 Status	11
5.2 Magasinudbygningsplan	11
5.3 Særlige aktiviteter i 2012 og 2013	12
6. Udlån og uddeponeringer	12
6.1. Status og aktiviteter i 2013	13
6.2 Nationalmuseets uddeponeringsprojekt	13

7. Samlingsrevision og egenrevision	14
7.1 Status og aktiviteter i 2013	15
8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk	15
9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger	16
9.1 Status og aktiviteter i 2013	16
10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet	17
10.1 Status og aktiviteter i 2013	17

Samlingsrapport 2013 - Opsummering og konklusioner

Sammenfatningen opsummerer de centrale nøgletal for Nationalmuseets samlingsforvaltning. I rapporten er skitseret centrale og strategisk vigtige behov ift. Nationalmuseets samlingsvaretagelse, der er identificerede, og som kan imødekommes ud fra en samles prioritering. Behovene hænger dels sammen med målsætningerne i det 12-årige GPS-projekt, dels med Nationalmuseets rammeaftale, herunder strategi og målsætningerne om hovedmuseumsfunktion, og dels med Nationalmuseets Magasinprojekt.

Indsamling og registrering:

Der er i 2013 nyregistreret 12.363 genstande i museets samlinger mod 7418 i 2012. Samlet er der pr. 31. december 2013 958.984 registreringsposter i museets digitale og analoge registre. Enhederne har i 2013 hjemtaget 13.380 genstande mod 10.525 i 2012, og der er indkommet 5556 genstande til danefævurdering, næsten svarende til antallet af vurderede genstande i 2012, 5677.

Nationalmuseet har fastholdt fokus på registrering, og registreret væsentligt mere i 2013 end i 2012. Men museet kæmper stadig med et efterslæb på registreringsområdet, som ikke på baggrund af den nuværende statistik (se pkt. 3) kan opgøres retvisende. Efterslæbet er væsentligt højere end 2003-tallene angiver. Der er behov for en ny opgørelse af de enkelte enheders reelle registreringsefterslæb, og der er behov for at udvikle metoden til den løbende afrapportering af det samlede efterslæb.

Nationalmuseet har i 2013 iværksat flere tiltag og afsat flere årsværk til danefæsagsbehandling og konservering i F&F og B&N. Det forventes, at effekten slår tydeligt igennem i 2014, men museet kæmper stadig med et efterslæb på sagsbehandling og vurdering af indkommet danefæ. På nuværende tidspunkt har det ikke været muligt at angive efterslæbet på vurdering og registrering af danefæ i den enkelte samling. Der er derfor behov for at implementere ny og styrket løbende statistik for sagsbehandlingen ifm. samlingernes vurdering og genstandsregistrering af danefæ. Arbejdet er iværksat forår 2014.

Der findes ikke noget samlet tal for omfanget af eller tilvæksten til Nationalmuseets forskellige arkiver, hvorfor nærværende rapport ikke rummer tal eller statistik for arkiverne. Der er heller ikke nogen nedskreven indsamlingspolitik eller indsamlingsstrategi for Nationalmuseets arkiver, selvom arkiverne er fuldt så vigtige for Nationalmuseets dokumentation af kulturhistorien og for museets forsknings- og formidlingsmæssige mål. Tilvæksten sker løbende og med meget forskellig frekvens for de enkelte arkiver vedkommende, og i meget vekslende mængde. Der er behov for at implementere et samlet overblik over arkivernes omfang og bevaringstilstand, samt etablere retvisende statistikrutiner i de enkelte samlinger, der giver et overblik over tilvæksten og ressourceforbruget for Nationalmuseets arkiver.

Samlingernes indsamlingspolitik og indsamlingskriterier er ikke blevet officielt ændrede eller reviderede siden 2005. I de enkelte samlinger foregår der et levende arbejde omkring indsamlingssamarbejder og udviklingen af indsamlingskriterier, men den faglige indsats afspejler sig ikke nær så hurtigt i museets nedskrevne politikker eller kriterier for området. Der er behov for umiddelbart at revidere museets indsamlingspolitik, så den officielle beskrivelse i Samlingsmanualen følger prak-

sis, og der er behov for at udvikle større synlighed og frekvens i udviklingen og den løbende revidering af Nationalmuseets indsamlingspraksis og . politik.

Bevaring:

B&N har i 2013 brugt 21.922,9 arbejdstimer på museets faste samlinger, 4523,4 timer på udlån, 5259,3 på særudstillinger og 3004,9 timer på Danefæ. Antallet af timer for danefæarbejdet på B&N blev mere end fordoblet fra 1179 timer i 2012 til 3004,9 timer i 2013.

Der er blevet konserveret 1280 danefægenstande i 2013 mod 651 i 2012. Der er behov for at opretholde indsatsen på et fast højt niveau for at imødekomme den løbende indkomst af danefæ og en hurtigere og mere effektiv sagsbehandling.

Nationalmuseet har i 2013 afsluttet gennemgang og flytning af ca. 15.000 genstande fra museets magasiner ved Frilandsmuseet, og afhændet det utidssvarende magasin til FREJA, som en del af de samlede forberedelser til nyt hovedmagasin. Projektering af nyt hovedmagasin er igangsat i samarbejde med SLKE, KB, Medicinsk Museion og SNM. Der er foretaget en opgørelse over Nationalmuseets samlede magasinbeholdning fordelt på lokaliteter.

I februar 2013 blev Frihedsmuseet udsat for en voldsom og totalskadende påsat brænd, så bygningen ikke stod til at redde. Genstande fra udstillinger og magasiner samt museets arkiv blev i sin helhed ved en ekstraordinær indsats på stedet reddet ud. Genstandssamlingen står nu kompakt og delvist utilgængeligt pakket på magasin, mens arkivet er opstillet på B&N i Brede, hvor Frihedsmuseet medarbejdere også er tildelt kontorplads.

1. Nationalmuseets samlinger - rapport 2013

Alle bilag til denne rapport skal findes i museets journal. Sagsnr. 2014-000794

1.1. Samlingernes omfang

Begrebet "Nationalmuseets samlinger" er først og fremmest defineret ud fra genstandssamlingerne, som er selve museets rygrad. Museets samlinger af bøger, arkivalier, fotos, tegninger, billeder af enhver art m.m. er dog fuldt så væsentlige for det, der er samlingernes formål: at være udgangspunkt og dokumentation for erkendelsen af den menneskelige kulturhistorie som omtalt i museets mission og vision.

Når samlingernes omfang skal angives, er det nødvendigt at påpege at et genstandsnummer langt fra altid er lig en genstand. Det vil sige at antallet af registreringsposter i GenReg (museets elektroniske registreringsdatabase) eller i museets analoge registre ikke direkte afspejler antallet af genstande, men et antal inventarnumre, hver med forskelligt antal genstande fra en til flere tusinde. For eksempel rummer Den kgl. Mønt og Medaillesamling godt 600.000 enkeltstykker, fordelt på væsentligt færre inventarnumre. Museets samlede genstandsmængde (hvor man ved én genstand forstår for eksempel én flinteflække) består således af et ukendt antal genstande, men de udgør flere millioner.

Der er ikke en samlet beholdningsoversigt over omfanget og typen af Nationalmuseets arkivalier, men der eksisterer digitale og analoge registranter over nogle af arkiverne lokalt i den enkelte samling.

1.2. Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger

Det systematiske arbejde med indsamling, registrering, konservering og magasinering af samlingerne foregår i samspil mellem en række faglige afdelinger, samlinger, enheder og udvalg på museet: Indsamling og registrering af genstande forestås af enheder med samlingsansvar under Forsknings- og Formidlingsafdelingen, der foruden indsamling også forsker i og formidler viden om genstande og samlinger fra bestemte historiske perioder og geografiske regioner. Følgende samlinger

- Antiksamlingen
- Danmarks Oldtid
- Danmarks Middelalder og Renæssance
- Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling
- Musikmuseet
- Danmarks Nyere Tid
- Etnografisk Samling
- Frilandsmuseet
- Frøslevlejren

er pr. 1. januar 2014 organiseret i følgende større enheder:

- Danmarks Oldtid og Antiksamlingen
- Middelalder, Renæssance og Numismatik
- Nyere Tid og Verdenskulturer
- Krig og Besættelse
- Landbokultur og Søfart

Ligeledes er Statens Forsvarshistoriske Museum (tidl. Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet) pr. 1. januar 2014 indlemmet i Nationalmuseet, og danner sammen med Frihedsmuseets og Frøslevlejrens samlinger enheden Krig og Besættelse.

I Drifts- og Administrationsafdelingen ligger ansvaret for samlingernes sikring, og vedligeholdelse af de baser og IT-applikationer, der anvendes til genstandsregistrering og dokumentation af samlingerne.

Afdelingen Bevaring og Naturvidenskab har ansvaret for den konserveringsfaglige behandling af museets samlinger, oftest håndteret gennem de to enheder Magasinering & Kulturhistorisk Konservering og Bygning & Inventar.

Enheden Magasinering og Kulturhistorisk Konservering forestår ligeledes administration og drift af museets magasiner, mens udlånsadministrationen ligger placeret i Bevaring & Naturvidenskabs sekretariat.

Enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning forestår forskningsarbejderne på Bevaring og Naturvidenskab, herunder også rådgivning, metodeudvikling og monitorering på klimaområdet for udstillinger og magasiner.

1.3. Genstande På pladS, GPS-projektet

Direktionen nedsatte i 2007 GPS-styregruppen med udgangspunkt i Rigsrevisionens gennemgang af museets samlingsforvaltning i 2006. GPS-projektet skal på tværs af museet gennemgå og med et 12-årigt sigte, styrke og modernisere samlingsforvaltningen bredt forstået. GPS-styregruppen har i 2008 defineret ca. 150 større og mindre punkter eller projekter, som skal gennemføres for at imødekomme nutidige krav til samlingsforvaltningen. Af større initiativer kan nævnes overgang til et nyt genstandsregistreringssystem, udvikling af en række parallelsystemer til supplement til registreringssystemet samt udvikling af en række procedurer for eksempelvis egenkontrol med samlingerne og et flerårigt projekt, som sigter på at gennemgå og kontrollere alle museets uddeponeringer.

GPS-styregruppen blev nedlagt pr 31/12 . 2009. Arbejdet videreføres i nu i linjeorganisationen med F&F . Sekretariatet som koordinator.

1.4. Samlingsmanual

Museets Samlingsmanual beskriver museets procedurer og arbejdsgange for samlingsrelaterede arbejdsopgaver. Samlingsmanualen ligger på museets intranet, og dens kapitler revideres løbende. F&F-Sekretariatet har ansvaret for konkret revidering og udgivelse.

2. Indsamling

2.1. Nationalmuseets indsamlingspolitik

Nationalmuseet søger at koordinere sin indsamling efter gængs praksis med landets øvrige kulturhistoriske museer. Koordineringen foregår oftest kollega til kollega. Nationalmuseet undlader at indsamle systematisk på områder, hvor det vides, at specialmuseer er aktive (f.eks. Museet for Søfart, Jagt- og Skovbrugsmuseet, Dansk Landbrugsmuseum m.fl.) ligesom der gennem samarbejdsfora jævnligt er kontakt med de øvrige kulturhistoriske museer omkring indsamling på en række områder. Indsamling på tværs af museet koordineres i et vist omfang mellem medarbejdere fra de enkelte enheder, når enhedernes arbejdsområder lapper over hinanden.

2.2. Enhedernes indsamlingspraksis

Samlingerne under Forsknings- og Formidlingsafdelingen har i 2005 revideret deres individuelle indsamlingspolitik og -praksis. De er beskrevet i kapitel 1.a. i museets Samlingsmanual, der er tilgængelig på museets intranet.

2.3. Aktiviteter i 2013

2.3.1. Nationalmuseet i alt, heraf registreret danefæ i parentes.

Enhed	Antal sager	Antal genstande
Oldtid	-	977 (579)
Danmarks Middelalder og Renæssance	-	1786 (286)

Den kgl. Mønt og Medallesamling	460	8733 (3502)
Nyere Tid	21	1315
Frilandsmuseet	3	76
Frihedsmuseet	26	133
Etnografisk Samling	8	110
Antiksamlingen	0	0
Musikmuseet	2	250
I alt	-	13380 (4367)

Danefæbestemmelse er en markant del af museets indsamling. Indlevering og bestemmelse af danefæ genererer flere tusind nye genstandsnumre årligt til museets samling. Tallet for danefæ i dette skema dækker kun over det antal danefæ, der indregistreres i en samling et givent år, ikke det i et givent år indleverede. Se pkt. 10 for et overblik over danefæbehandlingen på Nationalmuseet i 2013.

Frilandsmuseets hjemtagne genstande skal ikke alle indgå i den registrerede genstandssamling. En del er hjemtaget til demonstrations- og aktivitetsbrug.

3. Genstandsregistrering

Museet indgår i et samarbejde om udarbejdelsen af et fælles nationalt registreringssystem. Udviklingen af SARA foregår i Kulturstyrelsen, og projektet var ultimo 2013 ved at bevæge sig i udbudsfasen.

Museet har valgt selv at udvikle et placerings-, håndterings- og konserveringssystem, PladKons, også som en forudsætning for senere at kunne migrere til Det Nationale Registreringssystem.

3.1. Aktiviteter i 2013

3.1.1. Genstandsregistrering på Nationalmuseet

Samlet elektronisk genstandsregistrering	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	Musik	I alt
Status primo 2013	198.953	82.290	90.564	325.580	12.844	48.945	104.640	39.172	4.894	907.882
Aktivitet 2013	1.436	349	5.231	1.029	124	10	670	2	39	8.890
Status ultimo 2013	200.389	82.639	95.795	326.609	12.968	48.955	105.310	39.174	4.933	916.772

Tallene for status primo er sidste års status ultimo, som de optræder direkte i museets databaser.

Tallene for årets aktivitet er hentet ud fra de respektive samlingers Genstandsdatabase

Tallene for status ultimo er summen af de to førstnævnte.

Tallene for samme skema i Samlingsrapporten 2012 var fejlbehæftede, hvorfor tallene i dette skema ikke matcher dem.

Samlet manuel genstandsregistrering	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	Musik	I alt
Status primo 2013	0	0	21.710	17.000	0	0	0	0	0	38.710
Aktivitet 2013	0	0	3.502	0	0	0	0	0	0	3.502
Status ultimo 2013	0	0	25.212	17.000	0	0	0	0	0	42.212

Møntsamlingen registrerer tilvækst i skriftlige protokoller. Derfor optræder samlingen med markante tal i dette skema. De 17.000 genstande for Nyere Tid er den manuelle registrering af Samlingen på Lille Mølle, Københavns Vold.

Samlet genstandsregistrering	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	Musik	I alt
Status primo 2013	198.953	82.290	112.274	342.580	12.844	48.945	104.640	39.172	4.894	946.592
Aktivitet 2013	1.436	349	8.733	1.029	124	10	670	2	39	12.392
Status ultimo 2013	200.389	82.639	121.007	343.609	12.968	48.955	105.310	39.174	4.933	958.984

De store forskelle i registreringsaktivitet fra samling til samling afspejler i høj grad forskellighederne i omfanget af samlingernes genstandshjemtagelser. Eksempelvis samler Antiksamlingen og Musikmuseet ind i meget begrænset omfang, hvorfor registreringerne som regel afspejler det i et givent år hjemtagne.

Andre samlinger samler på grund af samlingens karakter og opgaver ind i et større omfang. Det gælder eksempelvis Danmarks Nyere Tid, eller Danmarks Oldtid, DMR og KMMS, der har en større, løbende indlevering af danefæ.

Nogle samlinger kæmper stadig med at få nedbragt registreringsefterslæbet. Efterslæbet opstår, når man ikke når at registrere lige så mange genstande, som man hjemtager. Museet har en målsætning om at hjemtagne genstande helst skal være registrerede senest tre måneder efter hjemtagelse, men dette mål er af forskellige årsager ikke realiseret på alle samlinger.

3.1.2 Nedbringelsen af det elektroniske registreringsefterslæb

Tabel over enhedernes indhentning af registreringsefterslæb 2008-2013

Enhed	Art	Restefterslæb primo 2008	Registreret 2008	Registreret i 2009	Registreret i 2010	Registreret i 2011	Registreret i 2012	Registreret i 2013	Rest
Danmarks Oldtid	Sager	228	0	7	51	2	34	7	127
KMMS	Sager	400	88	78	78	78	58	15	55
I alt sager	Sager	628	88	85	129	80	92	22	182
DNT	Genstande	12.232	2.620	796	1292	1666	880	381	4.597
Etnografisk samling	Genstande	3.453	50	250	385	1470	1.077	155	66
I alt genstande	Genstande	15.685	2.670	1.046	1.677	3.136	1.957	536	4.663

Efterslæbet er opgjort pr. 2003, og der måles på registreringen af sager/genstande i henhold til denne opgørelse. Derudover arbejdes der aktivt med nedbringelsen af senere opstået efterslæb ved nyere hjemtagninger eller større, uregistrerede magasinfund, samt efterslæbet på Danefæområdet. Senere opstået efterslæb og danefæefterslæb behandles ikke i denne opgørelse, og tallet for museets registreringsefterslæb er derfor reelt højere.

Der er derfor også behov for på ny at opgøre de enkelte enheders reelle registreringsefterslæb, og for at udvikle en metode, der tillader en løbende afrapportering af det samlede, reelle efterslæb på et givent tidspunkt.

Møntsamlings efterslæb er blevet opskrevet med 50 sager medio 2013 efter ny opgørelse foretaget i 2013.

4. Konservering

4.1. Status

I 2004 iværksattes regeringens kulturbevaringsplan, der medførte, at Nationalmuseet fik tilført en særbevilling 5,5 mio. kr. årligt til afhjælpning af konserveringsbehovet for svært skadede og behandlingskrævende genstande af Enestående National Betydning (ENB). Midlerne blev af museets ledelse tildelt Bevaringsafdelingen, som har ansvaret for at løse opgaven med afhjælpning af konserveringsbehovet for museets ENB-genstande og imødegåelse af opbygning af nyt efterslæb.

Den årlige bevilling er på et tidspunkt overført til finansloven, og indgår nu som en del af museets samlede finanslovsbevilling. Fra 2004 og til nu er der konserveret ca. 15.000 genstande med ENB-status. I 2013 blev 677 ENB-genstande konserverede.

4.2. Aktiviteter i 2013

Arbejdet med konservering af museets genstande fortsatte gennem året, og konserveringsindsatsen fordeles sig både på konkret konserveringsarbejde, forebyggende klimaarbejde, magasineringsarbejde og forskning/analyse.

Til eksempel blev der i 2013 brugt 21.922,9 timer løbende på museets faste samlinger, 3.004,9 timer på Danefæ og 5259,3 timer til særudstillinger.

4.3. Præventiv konservering

4.3.1. Skadedyrsbekæmpelse

I 2013 anvendte Bevaringsafdelingen 51 timer til generel skadedyrsbekæmpelse, omfattende rundring i udstillinger, magasiner og kontorarealer samt registrering i Nationalmuseets skadedyrsdatabase, tillige med generel rådgivning i forbindelse med skadedyrsangreb.

I museets samlinger var der i 2013 ingen alvorlige skadedyrsangreb, men visse steder på museet er der dog stadig en del skadedyr, der kræver, at der jævnligt holdes øje med problemet.

Skadedyrsrundringen er blevet revideret gældende fra 2013 sådan at de medarbejdere, der laver udstillings-pleje, også undersøger skadedyrsfælderne i det pågældende udstillingsområde.

4.3.2. Overordnet klimaarbejde

Nationalmuseet har i årets løb arbejdet med at dokumentere og kvalitetssikre museets magasiner. Bevaringsafdelingen forsker i klimarelaterede emner, herunder: Indeklima i museer (temperatur, luftfugtighed, luftforurening, lys), bygningsfysik (fugt, salt, konstruktioners stabilitet) og valg af gode materialer til magasin- og udstillingsbrug Resultaterne af denne forskning anvendes i det dag-

lige klimaarbejde. Arbejdsopgaverne i magasinerne udføres i overensstemmelse med Klimakontrolstrategi for Nationalmuseets magasiner 2011-13+ som blev vedtaget af direktionen i begyndelsen af 2011.

4.3.3. Klimatilsyn og rådgivning i museets samlinger og udstillinger

Bevaringsafdelingens enhed Forskning, Analyse og Rådgivning har udført tilsyn med klima i museets samlinger og magasiner og rådgivet museets øvrige afdelinger og enheder. Der er afholdt koordinerende møder med D&A, Bygningsdrift hvor samarbejdet om klimaovervågningen og klimakontrollen i samlinger og udstillinger er drøftet. I 2013 har en væsentlig del af tiden til tilsyn og rådgivning været brugt til planlægning af de nye magasiner, samt rådgivning omkring materialer, klima og lys i udstillingerne. Der er skønsmæssigt brugt 1800 timer på klimaarbejde i 2013.

5. Magasinering

5.1 Status

Ultimo 2013 er 4.639 kvm magasin (Virumgaard) afgivet fra Nationalmuseets samlede magasinkapacitet og overdraget til FREJA. Desuden er fordelingen af samlingerne i museets nuværende magasiner opgjort i volumen (m3). Oplysningerne er opsamlet i nedenstående skema, og tallene angiver hvor mange kubikmeter, den enkelte samlings genstande fylder på en given magasinlokalitet . ikke magasinlokalitetens samlede rumfang.

Fordeling af samlinger i magasiner ultimo 2013. Opgjort i kubikmeter (m3)

Magasin Samling	Brede	Ørholm, inde	Ørholm, ude	PP	Hvalsø, Vær- løse, Stampen St. Dyrehave, Søborg, Sk- ringsbunker	Frilands- lands- museet	Møbel- transport Danmark A/S	Andre NM	Alle m3 Samling total
Nyere Tid	5.841	5.128	177		5.117		100		16.363
Etnografisk	2.536	465	75	461	35				3.672
Friland	229				158	824	2.599		3.810
Oldtid	273	1.273	374	198			100		2.218
Middelalder	192	630	256	106			100		1.284
Musik					992				992
Antik	11	74		225					310
NNU		347							347
Frihed	70		53		250				373
Mønt		11		Uop- gjort					-----
Frøslev og Rømø								140	140
I alt	9.152	7.928	935	990	6.552	824	2899	140	29.420

5.2. Magasinudbygningsplan for Nationalmuseet

I 2003 udkom +Udredning om bevaring af kulturarven+ hvor der i den sammenhæng blev opgjort, at der var et behov for at forbedre opbevaringskvaliteten af eksisterende magasiner, samt at opføre et nyt stort hovedmagasin. I 2011 vedtog museet en klimakontrolstrategi, som sigtede mod at museets genstande opbevares under forhold, der sikre både en høj bevaringskvalitet og et lavt energiforbrug.

På den baggrund ønsker Nationalmuseet at opføre et nyt hovedmagasin, og på lidt længere sigt at forbedre opbevaringskvaliteten af en række eksisterende magasiner.

I samarbejde med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme (SLKE) har Nationalmuseet i foråret 2013 bidraget til kravspecifikation samt udarbejdelse af dispositionsforslag og budgetmodel for Fællesmagasinet sammen med Det Kongelige Bibliotek, Statens Naturhistoriske Museum og Medicinsk Museion. I december måned blev organiseringen af projektet påbegyndt med etablering af styre- og projektgruppe samt bruger- og følgegruppe. SLKE forventer ibrugtagning af Fællesmagasinet medio 2019.

5.3 Særlige aktiviteter i 2012 og 2013

Som et led i magasin- og flytteplaner blev det besluttet at fraflytte store del af Nationalmuseets magasiner ved Frilandsmuseet, bygningerne på det såkaldte Trekantsareal på adressen Kongevejen 79 b. Arealet med de nu rømmede bygninger er pr. 1. januar 2014 overgivet til FREJA med henblik på et frasalg, der kan frigive driftsmidler til Nationalmuseets nye magasinløsning.

Bygningerne rummede ca. 2/3 af Frilandsmuseets opmagasinerede samling i en række uegnede magasiner, samt en mindre mængde genstande fra Oldtid og Middelalder, Danmarks Nyere Tid og Etnografisk Samling, samt sten og bygningsfragmenter fra flere samlinger. I et forløb på ca. 1 ½ år blev genstandene gennemgåede, vurderede, rensede, fotograferede og pakket til opmagasinering og flyttet til egnede opmagasineringslokaler hos Møbeltransport Danmark A/S.

Projektet har indeholdt en fotodel, hvor alle pakkede genstande har gennemgået en fotografering af høj kvalitet med henblik på digital formidling af museets samlinger. Der er blandt andet skabt mulighed for at fremvise museets genstande roterende, så man kan se dem fra alle sider. De digitale billeder ligger nu i museets fotobase Cumulus, som i løbet af 2014 bliver offentlig tilgængelig på nettet.

I projektet er der fotograferet og pakket 15.906 genstande, langt overvejende fra Frilandsmuseets samling. Projektet har genereret ca. 270.000 billedfiler af høj kvalitet. I 2013 anvendte Bevaring & Naturvidenskab 6660,8 timer på projektet.

Projektet har også rummet en større revisions- og udskillelsesdel. I 2012 og 2013 blev der udskilt hhv. ca. 600 og ca. 450 genstande fra magasinbygningerne og Frilandsmuseets samling efter tilladelse fra Kulturministeriet. I 2014 fortsætter og færdigbehandles udskillelsen af ca. 1200 genstandsnumre.

6. Udlån og uddeponeringer

Nationalmuseet stiller sine samlinger til rådighed for udstillings- og forskningsformål for såvel indenlandske som udenlandske museer og forskere. Dette sker blandt andet ved udlån fra museets samlinger og uddeponering af Danefægenstande.

Ved udlån forstås udlevering af én eller flere museumsgenstande til særudstillinger eller faste udstillinger for en begrænset periode op til 5 år. Udlån sker oftest til danske, statsanerkendte museer eller udenlandske museer.

Danefægenstande udlånes ikke, de deponeres på de danske museer.

Efter 2002 håndterer Nationalmuseets Lånekontor alle nye lånesager centralt. Der findes dog ældre depot- og placeringsaftaler for eksempelvis humant og zoologisk materiale, der ikke er omfattet af lånekontorets virke.

Mængden af udlån svinger naturligt meget fra år til år, da udlån oftest iværksættes på baggrund af henvendelser fra andre museer eller institutioner, og deres aktuelle udstillingsprojekter og udstillingsplaner. Nationalmuseet kan således ikke styre mængde eller frekvens. Lånegruppen har fastlagt en sagsbehandlingstid på ½ år fra opstart af et udlån til levering.

Der er meget stor forskel på, hvor mange genstande en udlåns- eller en Danefæuddeponerings sag omfatter, ligesom den arbejdsindsats, som museet yder i forbindelse med lånesagerne, varierer meget. Derfor vil antallet af arbejdstimer anvendt på udlåns- og Danefæuddeponeringsvirksomheden svinge en del fra år til år.

6.1. Status og aktiviteter i 2013

I alt anvendte B&N 4523,4 timer på udlånsvirksomhed i 2013. Tallet dækker over administration, fotografering og konservering, pakning og transport/kurertjeneste.

Udlån, danske og udenlandske lånere

	Udlån/antal sager	2013	2012	2011
Indenlandske lånere		45	21	46
Udenlandske lånere		47	13	34
I alt		92	34	80
Forbrugte timer i alt		4523,4		

6.2 Nationalmuseets uddeponeringsprojekt

Projektet tager sigte på at kontrollere og kontraktbelægge museets uddeponeringer/udlån fra før 2002. Det blev igangsat i 2012. Da der er uddeponeringer eller udlån helt tilbage fra 1800-tallet,

har projektet krævet en samlet indsats for udredning og afklaring i de enkelte samlinger på museet, og dette udredningsarbejde er fortsat i gang. Der er afsat et ½ årsværk centralt i F&F-sekretariatet til arbejdet med udredninger og løbende kontrol af museets lånesteder.

Hvert sted har sit eget sagsnummer, og hver enkelt sag indeholder som oftest udlån fra flere forskellige samlinger på NM. Antallet af genstande på det enkelte sted svinger fra 1 genstand op til 2500 genstande. Under kontrollen konstateres tilstedevær, bevaringstilstand- og forhold, og der tages et identifikationsfoto af genstandene. Efterfølgende udarbejdes der en reel udlånskontrakt mellem Nationalmuseet og låner. Det samlede antal af lånere er ikke endeligt opgjort endnu. Antal og geografisk fordeling vil først være endeligt opgjort, når sekretariatet modtager de sidste udredninger fra den enkelte samling. Projektet arbejder sig geografisk frem, en region af gangen.

I 2013 var projektet så langt, at man kunne igangsætte konkrete kontrolrunder på 6 af de 46 lånesteder, som ligger i region Hovedstaden, samt lave en kontrol i Ravensbrück i Tyskland.

Uddeponeringsprojektet, status 2013

Region	Antal sager/sagssteder	Kontrollerede, videresendt til kontrakt	I behandling	Udgåede	Til kvalificering
Hovedstaden	46	6	6	16	18
Tyskland	1	1			
I alt 2013	47	7	6	16	18

Ved udgangen af 2013 var 16 sager udkrevet af projektet. Dette skyldes primært enten, at alle uddeponerede genstande blev sendt retur til NM eller at genstandene blev deaccessionerede. 18 af sagerne skal yderligere kvalificeres, fordi oplysningerne i sagen eller for genstandenes vedkommende er særdeles mangelfulde.

7. Samlingsrevision og egenrevision

Den eksterne samlingsrevision er en ekstra kontrollerende foranstaltning i forhold til enhedernes årlige, løbende egenkontrol af samlingerne. Samlingsrevisionsudvalget består af Lise Ræder Knudsen, Center for Bevaring af Kulturarven i Vejle, udpeget af organisationen Danske Museer, administrationschef Jes Gjørup og bevaringschef Jesper Stub Johnsen, formand. Udvalget sekretærbetjenes af F&F-sekretariatet.

Udvalget er pålagt at sikre, at der gennemføres et antal revisioner hvert år, således at museets samlinger alle er reviderede mindst hvert 3. år. I museets samlingsmanual er konkrete beskrivelser af procedurer og afrapportering ved samlingsrevision skitseret.

Nationalmuseets egenrevision skal sikre en kvalificeret egenkontrol på Nationalmuseet i forhold til praktiske arbejdsgange og tilknyttede systemer på samlingsområdet. Hver samlingshavende enhed gennemgår minimum 60 udvalgte genstandsnumre i en pladskonstaterende samlingsrevision hvert år.

Regelsæt og procedurer (reviderede først i 2014) ligger i Museets Samlingsmanual. En ændring i 2013 indbefattede blandt andet et nyt digitalt afrapporteringsformat, der anvendes ens af alle mu-

seets samlinger. Indtastningerne sikrer at oplysningerne fra egenrevisionerne er genfindelige for den enkelte museumsgenstand over tid i museets registreringsbaser, og der er derfor ikke vedlagt bilag på samlingsrapportens sag, da skriftlige bilag ikke anvendes længere.

7.1 Status og aktiviteter i 2013

Der har i 2013 være ekstern samlingsrevision på Antiksamlingen og Danmarks Nyere Tid. Rapporterne er under udarbejdelse. De udarbejdes pt. i B&N.

7 samlinger har i 2013 gennemført egenrevisioner af samlingerne, og tastet resultaterne i museets pladsbase. Egenrevisionerne vurderes at være udført tilfredsstillende, og opfølgning på genstande med ITS-status sker efterfølgende ifølge de i Nationalmuseets Samlingsmanual opsatte retningslinjer sammen med den enkelte samlingshavende enhed.

Der er ikke i 2013 foretaget egenrevision på Frilandsmuseet og Frihedsmuseet.

Frilandsmuseet gennemgik i 2012 og 2013 fuld samlingsrevision for mindst en tredjedel af samlingen på ca. 50.000 genstandsnumre ved et flytteprojekt fra en af museets magasinfaciliteter på det såkaldte Trekantsareal, Kongevejen 79B i Lyngby.

Frihedsmuseets genstande er på grund af brand i 2013 alle nedpakke og sendt til lukket magasinering, og er pt. ikke tilgængelige for egenrevision.

Status for egenrevision, 2013

Egenrevision 2013	DO	DMR	DNT	KMMS	ES	AS	MS
Gennemgåede genstandsnumre	75	203	64	83	60	100	95
TS-status (Til Stede)	75	149	64	72	60	100	95
ITS-status (Ikke Til Stede)	0	54	0	9	0	0	0

Samlingen Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) gennemgik beholdningen af samtlige middelalderlige røgelseskar. En del af karrene er ved en fejl indført flere gange i museets registre under forskellige numre, hvorfor en del af de manglende inventar numre er tilstede fysisk, men identisk med andre og allerede undersøgte numre. Resultatet er af rapporteret i et grundigt notat, der redegør for sammenhængen. Det kræver en mere indgående genstandsrevision at afgøre, nøjagtigt hvilke kar, der ved en fejl er indført flere gange i systemet. Den nødvendige revision kan iværksættes, når andre prioriteringer tillader det.

Der er ligeledes efterfølgende tilfredsstillende redegjort for årsagerne til manglen på de 9 inventar numre på KMMS, der ikke blev lokaliseret ved gennemgangen.

8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk

I Drifts og Administrationsafdelingen udføres sikringsmæssige opgaver, som har forbindelse med hovedformålene bevaring, bygningsteknik, drift og formidling. Det samlede sikringsarbejde er organiseret i sikringsenheden.

Skring og Intern Service (SIS) havde i 2013 følgende opgaver:

- ” Fysisk overvågning af museet
- ” Adgangskontrol

Skringsteknisk gruppe havde i 2013 følgende opgaver:

- ” Elektronisk overvågning af museet.
- ” Drift og vedligeholdelse af museets låse- og dørsystem samt tilsyn med brandadskillelser.
- ” Drift og vedligeholdelse af museets AIA, ABA, Itv- og radioanlæg.

Det er Skringenheden og Intern Service samt den Skringstekniske gruppes primære opgave at sørge for, at museets overvågning fungerer optimalt. Museumsgenstandene skal blive der, hvor museets ledelse har besluttet de skal være. Med dette som udgangspunkt tilrettelægges den vagtmæssige, elektroniske og mekaniske sikring for alle museets ejendomme.

9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger

Udskillelse og afgivelse (deaccession) af genstande fra Nationalmuseets samlinger, er et aktivt museumsfagligt redskab, som løbende anvendes, når den enkelte samling finder det nødvendigt i forhold til processer som eksempelvis udredning af uddeponeringer, vurderinger af samlingernes formål og sammensætning, større flytteprojekter og samlingsrevisioner eller samarbejdsprojekter med andre museer. Nationalmuseet udskiller altid kun genstandsnumre fra samlingerne i dialog med Kulturstyrelsen og efter tilladelse fra Kulturministeriet. Nationalmuseets samlingsmanual rummer procedurer for alle former for udskillelse, eksempelvis repatriering, overdragelse til andre danske museer og kassation.

9.1. Status og aktiviteter i 2013

Etnografisk Samling har fået tilladelse til at udskille to indianerfigurer med dragter fra Guatemala fra en Københavnsk kolonialhandel, der lå på Købmagergade. De er indgået i Københavns Museums samling.

Frihedsmuseet har fået tilladelse til at udskille 82 mindeplader til Dansk Jødisk Museum.

Frilandsmuseet har fået tilladelse til at udskille ca. 450 genstande som et led i oprydning og samlingsrevision i Nationalmuseets magasinflytteprojekt. 100 genstande gik hhv. til formidlings- og driftsformål på Frilandsmuseet, og en lille del til andre museer/arkiver. Ca. 350 genstande blev kasserede. Derudover fik Frilandsmuseet tilladelse til at udskille 3 indsamlede mindre bygningsanlæg fra den uregistrerede samling af opmagasinerede bygninger. Nogle dele blev kasserede, nogle dele kom på fællesmagasin for fredede og bevaringsværdige bygninger.

Oversigt over deaccessionssager 2013

Enhed	Udskilt til:	Antal genstande	Sagsnummer
Etnografisk Samling	Københavns Museum	15	2013-022363
Frihedsmuseet	Dansk Jødisk Museum	82	2012-020117
Frilandsmuseet	Ringø Museum	1	2013-003873
Frilandsmuseet	Hjerl Hede	2	2013-003873
Frilandsmuseet	Arbejdermuseet	15	2013-003873
Frilandsmuseet	Formidling og driftsformål, FLM	80	2013-003873
Frilandsmuseet	Bjergsted Lokalarkiv	2	2013-003873
Frilandsmuseet	Kassation	350	2013-003873

Frilandsmuseet	Kassation/bygningsmagasin	3 bygningsanlæg	2013-003873
I alt udskilt		547 + 3 bygningsanlæg	

10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet

Pr. 1. januar 2012 blev den administrative funktion overført til F&Fs daværende Center for Strategi, Administration og Kommunikation (CSKA). Alle sager starter nu samlet i danefæsekretariatet, uanset hvilket type fund der er tale om. I sekretariatet oprettes sager, fundantal registreres, danefæbreve udarbejdes og en evt. danefægødtgørelse udbetales. Ligeledes sorteres fundene, så samlingerne får tilsendt fund til bedømmelse umiddelbart efter indkomst. Ændringen har medført, at alle danefæsager behandles ensartet, og at lokalmuseer og findere har fået én kontaktindgang til Nationalmuseet. Ligeledes er der oprettet en danefæpostkasse, hvor alle henvendelser vedrørende danefæ ender. Alle henvendelser journaliseres og behandles hermed ensartet.

Den administrative ændring har også medført, at faginspektørerne nu alene skal koncentrere sig om at vurdere de indkomne fund. Ligeledes har alle faginspektører fået adgang til museets journal-system, Captia, så det er muligt at holde sig løbende orienteret i sagerne.

Medio 2013 blev kørselsordningen, den såkaldte +Danefæekspres+, til transport af danefæ til uddeponering og returnering af ikke-danefæ til de lokale museer, igangsat. Danefæsekretariatet er i 2013 normeret til to årsværk, fordelt på to administrative medarbejdere suppleret med nogle timers mndl. arkæologisk bistand til sortering af fundene.

Efterslæbet fra tidligere år er dog stadig stort. Det skyldes dels, at mængden af indkomne fund stiger, og dels at der er et efterslæb på vurderingen af fund på DMR og KMMS, hvilket forlænger sagsbehandlingstiden for nye fund. F&F-Sekretariatet overvejer forskellige muligheder for at udvikle og forbedre metoderne til løbende at opgøre efterslæb og sagsbehandlingstider for danefæarbejdet, så det kan opgøres kvartalsvist frem for som nu kun en gang årligt.

10.1 Aktiviteter i 2013

I 2013 er der indleveret 5556 enkeltgenstande til danefævurdering i sekretariatet.

I alt er 4367 genstandsnumre indført i museets genstandsbaser som danefæ i 2013. Registreringen omfatter altid genstande, der er indkomne som danefæ før 2013, og der ligger typisk genstande indkommet i 2013, der må afvente registrering til kommende år. Den samlede sagsbehandling for fund er glidende, og kan pågå over mere end et kalenderår.

Sagsbehandling af danefæ i 2013

Samling	Antal genstande indkommet til vurdering	Antal sager indkommet til vurdering	Erklærede for danefæ	Konserverede genstande	Arbejdstimer 2013	Arbejdstimer 2012
DMR			287		384	800
DO			501		1072,5	1150
KMMS			3502		1887	1065
Sekretariatet	5556	782			2707	1586

Konserve- ringen				1280	3005	1179
I alt	5556	782	4290	1280	9055,5	5780

Registrering af danefæ

Genstande indført i museets baser/protokoller som danefæ et givent år.

Samling	Antal danefæ 2011	Antal danefæ 2012	Antal danefæ 2013
DMR	255	310	286
DO	457	316	579
KMMS	2289	2786	3502
I alt	3001	3412	4367

Udbetaling af danefægødtgørelse

Tallet viser det udbetalte beløb pr. år, og dækker over udbetaling for fund indleveret gennem flere år.

2011	2012	2013
Kr. 1.252.850	Kr. 856.600	Kr. 1.184.373

Efterslæb i Danefæsekretariatet

Sager, der endnu ikke er registreret i museets journalsystem Captia, og derfor ikke kommet ud til inspektørvurdering endnu.

	Antal genstande	Antal sager (anmeldelser)
2013	4333	643
2012	3061	379

Ligeledes er der et efterslæb med udsendelse af danefæbreve og udbetaling af danefægødtgørelse.

	Antal genstande	Antal sager (anmeldelser)
2013	1437	293
2012	501	145

